

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

แบบของการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ

๑. เพื่อทราบการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมด้านโภชนาการก่อนและหลังโครงการให้โภชนศึกษาโดยผ่าน เครื่องบันทึกเสียง
๒. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมด้านโภชนาการโดยผ่าน เครื่องบันทึกเสียง กับลักษณะของหมู่บ้าน
๓. เพื่อทราบความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมด้านโภชนาการโดยการให้โภชนศึกษาผ่าน เครื่องบันทึกเสียง ระหว่างหมู่บ้านที่ผู้วิจัยกำหนดวิธีการใช้สื่อกับหมู่บ้านที่ชาวบ้านจัดดำเนินการใช้สื่อเอง
๔. เพื่อทราบลักษณะการกระจายของข่าวสารด้านโภชนาการซึ่งให้ผ่าน เครื่องบันทึกเสียง
๕. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างผลของการกระจายข่าวสารต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมด้านโภชนาการ

เพื่อที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวจึงจำเป็นต้องทราบการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมทางโภชนาการตามเงื่อนไขต่าง ๆ เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลพื้นฐานไว้สำหรับ เปรียบเทียบแบบของการวิจัยที่เลือกจึงเป็นแบบทดสอบก่อนและหลังการให้โภชนศึกษาโดยผ่าน เครื่องบันทึกเสียง

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลครั้งแรกเกี่ยวกับ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมด้านโภชนาการ ด้วยแบบสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๗ ธันวาคม ๒๕๒๓ หลังจากนั้นตั้งแต่วันที่ ๕ มกราคม จนครบ ๖ สัปดาห์เป็นการปฏิบัติการของสื่อ ซึ่งการให้ความรู้ผ่านสื่อจัดเป็นรายบุคคล (เยี่ยมบ้าน) และ

เป็นกลุ่มใน ๔ หมู่บ้าน (หมู่บ้านแดง, หมู่บ้านกระเตียน (ชาติ), หมู่บ้านไหล่สูงและหมู่บ้านคอนจัว) สำหรับอีก ๑ หมู่บ้านให้ชาวบ้านจัดดำเนินการเอง (หมู่บ้านกุดยาลวน) และหมู่บ้านบ่อหินจัดเป็นหมู่บ้านควบคุม เมื่อครบ ๖ สัปดาห์แล้วจึงทำการเก็บข้อมูลครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

แบบของการวิจัย Pretest-Posttest controlled group design

		t_0	t_1	t_2
๑. มีครัวชุมชน, สมาชิกมีความกระตือรือร้น, เครื่องบันทึกเสียง (หมู่บ้านแดง)	A	M_1	X_c	M_2
	B	M_1	X_c	M_2
๒. มีครัวชุมชน, สมาชิกไม่กระตือรือร้น, เครื่องบันทึกเสียง (หมู่บ้านไหล่สูง)	A	M_1	X_c	M_2
	B	M_1	X_c	M_2
๓. ไม่มีครัวชุมชน, สมาชิกกระตือรือร้น, เครื่องบันทึกเสียง (หมู่บ้านกระเตียน (ชาติ))	A	M_1	X_c	M_2
	B	M_1	X_c	M_2
๔. ไม่มีครัวชุมชน, สมาชิกไม่กระตือรือร้น, เครื่องบันทึกเสียง (หมู่บ้านคอนจัว)	A	M_1	X_c	M_2
	B	M_1	X_c	M_2
๕. ไม่มีครัวชุมชน, สมาชิกกระตือรือร้น, ดำเนินการเอง, เครื่องบันทึกเสียง (หมู่บ้านกุดยาลวน)		M_1	X_s	M_2
๖. หมู่บ้านควบคุม (ไม่ได้รับสื่อ) (หมู่บ้านบ่อหิน)		M_1	-	M_2

M_1 หมายถึงการทดสอบก่อน(Pretest) เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมทางโภชนาการ ก่อนให้สารโดยผ่านเครื่องบันทึกเสียง

X_c หมายถึงการปฏิบัติการให้ข่าวสารผ่านเครื่องบันทึกเสียงโดยการดำเนินการที่ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนด

X_S หมายถึง การปฏิบัติการให้ข่าวสารผ่านเครื่องบันทึกเสียงโดยการดำเนินการที่ชาวบ้านกำหนดเอง

M_2 หมายถึง การทดสอบหลัง (Post test) เกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมทางโภชนาการ หลังจากให้ข่าวสารผ่านเครื่องบันทึกเสียงเป็นระยะเวลา ๖ สัปดาห์ ยกเว้นหมู่บ้านควบคุม ซึ่งทดสอบโดยไปได้รับข่าวสารเลย

A หมายถึง กลุ่มมารดาที่ได้รับฟังข่าวสารผ่านเครื่องบันทึกเสียงโดยนำไปเยี่ยมบ้าน

B หมายถึง กลุ่มมารดาที่ได้รับฟังข่าวสารผ่านเครื่องบันทึกเสียง โดยการฟังเป็นกลุ่ม

ประชากรและกลุ่มที่ทำการศึกษา

ประชากรในที่นี้คือ สตรีที่มีบุตรตั้งแต่ ๑ คนขึ้นไปและบุตรคนหลังสุดอายุไม่เกิน ๖ ปี จบประถมศึกษาปีที่ ๔ และมีอาชีพหลักคือการทำนา อาศัยอยู่ในเขตชนบทของอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ในหมู่บ้านต่าง ๆ ๖ หมู่บ้านคือ หมู่บ้านแดง, หมู่บ้านกระเตียน (ชาติ), หมู่บ้านไหลสูง, หมู่บ้านคอนจัว, หมู่บ้านกุดยาลวน และหมู่บ้านบ่อหิน จำนวนทั้งสิ้น ๖๒๐๐ คน วิธีการเลือกกลุ่มที่วิจัยนี้ทำโดยการเลือกหมู่บ้าน ซึ่งให้ความสำคัญก่อนหลัง เพื่อให้สอดคล้องกับงานของสถาบันวิจัยโภชนาการ จึงจัดเป็นการเลือกกลุ่มศึกษาที่เป็นกลุ่มก้อน (Chunk Sampling: a priori basis)^๑ คือผู้วิจัยทำการเลือกหมู่บ้านไหลสูงและหมู่บ้านแดงก่อน เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีครัวเรือนซึ่งต้องการศึกษา แต่หมู่บ้านไหลสูงมีคุณสมบัติ เป็นหมู่บ้านที่สมาชิกไม่มีความกระตือรือร้นต่อกิจกรรมของหมู่บ้าน ส่วนหมู่บ้านแดงเป็นหมู่บ้านที่สมาชิกมีความกระตือรือร้นต่อกิจกรรมของหมู่บ้าน ผู้วิจัยจึงคัด เลือกหมู่บ้านที่ไม่มีครัวเรือนแต่มีคุณสมบัติดังกล่าว ซึ่งได้แก่หมู่บ้านคอนจัวและหมู่บ้านกระเตียน (ชาติ) ตามลำดับ ในการศึกษาไปเปรียบเทียบ จากนั้นผู้วิจัยได้เลือกหมู่บ้านกุดยาลวน ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ไม่มีครัวเรือนและสมาชิกมีความกระตือรือร้นต่อกิจกรรมของหมู่บ้าน แต่เป็นหมู่บ้านที่มีลักษณะแยกโดดเดี่ยว เพื่อให้ชาวบ้านดำเนินการใช้สื่อเองและเลือกหมู่บ้านบ่อหิน ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีลักษณะทั่ว ๆ ไปของหมู่บ้านในอำเภอตระการพืชผลเป็นหมู่บ้านควบคุม แล้วจึงขอความสมัครใจของสตรีที่เข้าข่ายเป็นประชากรจากทั้ง ๖ หมู่บ้าน

^๑L. Kish, Survey Sampling (New York: John Wiley and Sons, Inc., 1965)

หมู่บ้านละ ๔๐ คน เพื่อเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ (Self selected) โดยสตรีเหล่านี้ใน ๔ หมู่บ้านที่ทำการทดลอง จะให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์และรับฟังรายการจากเครื่องบันทึกเสียงจนครบ ๖ สัปดาห์ และจากการวิจัยปรากฏว่ามีมารดาที่เข้าร่วมการวิจัยดังนี้

หมู่บ้านแดง	๓๖ คน	เยี่ยมบ้าน	๑๗ คน	จัดกลุ่ม	๑๕ คน
หมู่บ้านกระเตียน (ชาติ)	๔๐ คน	"	๒๔ "	"	๑๖ "
หมู่บ้านไหล่สูง	๔๐ คน	"	๒๐ "	"	๒๐ "
หมู่บ้านคอนจัว	๔๒ คน	"	๒๒ "	"	๒๐ "
หมู่บ้านกุดยาลวน	๓๔ คน				
หมู่บ้านบ่อหิน	๓๓ คน				

หมายเหตุ ในการเก็บข้อมูลครั้งแรกผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์มารดาทั้ง ๔๐ คนในทุกหมู่บ้านยกเว้นหมู่บ้านคอนจัว ซึ่งผู้วิจัยทราบในวันสัมภาษณ์ครั้งแรกว่า สตรีในหมู่บ้านนี้มีภักจะไปทำงานกรุงเทพฯ ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลเพื่อไว้เป็น ๔๖ คน แต่ในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลครั้งที่ ๒ มารดาบางคนไม่อยู่บ้าน บางคนไปต่างจังหวัด บางคนไปทำงานกรุงเทพฯ ผู้วิจัยจึงต้องตัดจำนวนที่ศึกษาออก เอาเฉพาะผู้ที่มีรายชื่อสัมภาษณ์ไว้แล้วครั้งที่ ๑ และอยู่บ้านในขณะที่สัมภาษณ์ครั้งที่ ๒

การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้ร่างแบบสัมภาษณ์ขึ้นโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมทางโภชนาการของมารดาซึ่งสอดคล้องกับบทเรียนที่จะเปิดให้มารดาได้รับฟังผ่านเครื่องบันทึกเสียง เนื้อหาและขอบเขตของบทเรียนนี้ ผู้วิจัยได้นำไปปรึกษา รศ.นพ.ไกรสิทธิ์ ดันดีศิริจันทร์ คณะแพทยศาสตร์ รพ.รามธิบดี ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านโภชนาการ เพื่อความเหมาะสมและถูกในแง่ของเนื้อหาทางโภชนาการแล้วจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่ร่างขึ้นไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงจัดพิมพ์เพื่อนำไปทดสอบในสนามอีกครั้งหนึ่ง

การทดสอบแบบสัมภาษณ์ทำโดยการสัมภาษณ์มารดาของเด็กวัยก่อนเรียนในอำเภอตระการพืชผล ซึ่งสุ่มจากหมู่บ้านไหล่สูง และหมู่บ้านกระเตียน ซึ่งเป็นหมู่บ้านในแถบเดียวกับที่ทำการวิจัย จำนวน ๔๐ คน แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าของความเชื่อถือได้ ปรากฏว่าแบบสัมภาษณ์มีค่าความเชื่อถือได้ = ๐.๗๗ (แบบสัมภาษณ์ประสิทธิภาพ)

$$\text{สูตร } r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{S_i^2}{S_t^2} \right)$$

r_{tt} = ความเชื่อถือได้

n = จำนวนข้อสอบ = 40

S_i^2 = ความแปรปรวนของข้อสอบแต่ละข้อ = 10.55

S_t^2 = ความแปรปรวนของข้อสอบทั้งฉบับ = 41.9

หลังจากนั้นได้นัดอบรมผู้ช่วยสัมภาษณ์จำนวน ๑๐ คน เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๒๓. ผู้ช่วยสัมภาษณ์ทั้งหมดเป็นผู้ที่สามารถพูดภาษาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี และเป็นผู้ที่จบการศึกษาหรือกำลังศึกษาสุดท้ายในแผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ (อาหาร) ของวิทยาลัยอาชีวะ จังหวัดอุบลราชธานี โดยอธิบายถึงวิธีการสัมภาษณ์ที่ดีและให้ทุกคนได้มีโอกาสทำความเข้าใจแบบสัมภาษณ์ที่จะใช้ จากนั้นให้จับคู่สลับกันสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยทำหน้าที่สังเกตและแนะนำส่วนที่ยังบกพร่อง

การเก็บข้อมูลครั้งแรก เริ่มตั้งแต่วันที่ ๒๒ - ๒๗ ธันวาคม ๒๕๒๓ ซึ่งทำการสัมภาษณ์หมู่บ้านละ ๑ วันโดยผู้ช่วยสัมภาษณ์ ๑ คน จะสัมภาษณ์มารดาประมาณ ๔ คนต่อวัน ผู้วิจัยทำหน้าที่ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้ และตรวจแบบสัมภาษณ์ลงรหัสเพื่อเจาะบัตรเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ผลต่อไป

การเก็บข้อมูลครั้งที่ ๒ เริ่มโดยการนัดผู้ช่วยสัมภาษณ์กลุ่มเดิมเพื่อซักซ้อมความเข้าใจแบบสัมภาษณ์อีกครั้งคล้อยตามการแบ่งงาน เนื่องจากผู้ช่วยสัมภาษณ์จะต้องเดินทางไปสัมภาษณ์ตามบ้านในวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ แล้วเริ่มทำการสัมภาษณ์ในวันที่ ๑๔ ถึง ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ โดยทำการสัมภาษณ์หมู่บ้านละ ๑ วันเช่นเดียวกัน

หมายเหตุ: แบบสัมภาษณ์ก่อนและหลังอยู่ในภาคผนวก

การให้โภชนศึกษาผ่านเครื่องบันทึกเสียง

ตามที่ได้กำหนดเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ว่าจะมุ่งที่มารดา ทารก และเด็กวัยก่อนเรียน โดยจะให้การศึกษาทางโภชนาการแก่มารดาที่มีบุตรวัย ๐-๖ ปี ผู้วิจัยได้อาศัยเอกสารซึ่งร่างโดยคณะกรรมการของอนุกรรมการโภชนาการมารดาทารกและเด็กวัยก่อนเรียน เรื่องอาหารแนะนำสำหรับแม่

ทารกและเด็กวัยก่อนเรียน ซึ่งจัดวางขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาโภชนาการในประชากรกลุ่มนี้ ในการกำหนดเรื่องที่จะสอน ขอบเขตและเป้าหมายของเนื้อหา นั้น ผู้วิจัยได้ปรึกษารองศาสตราจารย์ นายแพทย์ไกรสิทธิ์ ตันศิริรินทร์, อาจารย์ประกาศรี ภูวเสถียร และอาจารย์ทัศนีย์ วิณิชจะกุล ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการของสถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล ในที่สุดจึงกำหนดว่าบทเรียนที่จะสอนมี ๖ เรื่อง ดังนี้คือ

- บทเรียนที่ ๑ เรื่องอาหารหญิงมีครรภ์และให้นมบุตร
- บทเรียนที่ ๒ นมแม่
- บทเรียนที่ ๓ อาหารที่มีประโยชน์
- บทเรียนที่ ๔ อาหารเสริม
- บทเรียนที่ ๕ อาหารยามเจ็บป่วย
- บทเรียนที่ ๖ นมถั่วเหลือง

เนื้อหาในแต่ละบทเรียนมีการกำหนดเป้าหมายทางพฤติกรรมที่ต้องการ ดังนี้

บทเรียนที่ ๑ อาหารหญิงมีครรภ์และให้นมบุตร มุ่งเน้นเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญอาหารต่อการบำรุงร่างกายมารดาและบุตรในครรภ์ ฉะนั้นในระยะตั้งครรภ์และให้นมบุตรจึงควรรับประทานอาหารให้ถูกต้องโดยเน้นอาหารจำพวกโปรตีนเป็นสำคัญ

บทเรียนที่ ๒ นมแม่ มุ่งเพื่อให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทราบว่านมแม่เป็นอาหารที่ดีที่สุดสำหรับทารก

บทเรียนที่ ๓ อาหารที่มีประโยชน์ เน้นให้ทราบว่าร่างกายต้องการอาหารหลาย ๆ ชนิดเพื่อการเจริญเติบโตและบำรุงร่างกายให้ทราบถึงการแบ่งพวกอาหารและประโยชน์ของอาหารแต่ละจำพวกซึ่งมีต่อร่างกาย

บทเรียนที่ ๔ อาหารเสริม มุ่งให้เข้าใจถึงอาหารของเด็กตั้งแต่แรกเกิด โดยให้นมแม่อย่างเดียวในระยะ ๒ เดือนแรก ๓ เดือนจึงให้อาหารเสริมซึ่งเป็นอาหารอ่อนประกอบด้วยข้าวและอาหารจำพวกโปรตีน ผัก และผลไม้เป็นหลัก

บทเรียนที่ ๕ อาหารยามเจ็บป่วย มุ่งที่จะเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการงดอาหารเวลาเจ็บป่วย โดยให้เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และย่อยได้ง่าย เพื่อช่วยบำรุงร่างกายให้หายจากการเจ็บป่วยได้เร็วขึ้น

บทเรียนที่ ๖ นมถั่วเหลือง เพื่อให้ทราบถึงประโยชน์ของถั่วเหลือง ซึ่งเป็นอาหารที่มีโปรตีนสูง ราคาถูก และสอนวิธีทำนมถั่วเหลือง

จากนั้นผู้วิจัยจึงได้เขียนบทโดยจัดทำรายการคล้ายกับรายการวิทยุ ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหา เพลง ทمولำ และทำเป็นละครสั้น ๆ แต่ละบทใช้เวลาประมาณ ๒๐ นาที บทที่ผู้วิจัยเขียนภาษากลาง ส่วนการแปลเป็นภาษาท้องถิ่นได้รับความช่วยเหลือจาก อาจารย์ผ่องพรรณ ไมตรี อาจารย์โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช และนัก เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี เป็นผู้ให้เสียง ส่วนการบันทึกเสียงได้รับความอนุเคราะห์จาก สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย จังหวัดอุบลราชธานี

หมายเหตุ: บทเรียนทั้ง ๖ บท อยู่ในภาคผนวก

บทเรียนทั้งหมดนี้ผู้วิจัยผลิตขึ้นบทละ ๕ ชุด นำส่งไปยังหมู่บ้านที่เลือกทำการวิจัยสัปดาห์ละ ๑ บท หมู่บ้านละ ๑ ชุด ฉะนั้นจึงใช้เวลาทั้งสิ้น ๖ สัปดาห์ ในการเปิดบทเรียนผ่านเครื่องบันทึกเสียง

บทที่ ๑ อาหารหญิงมีครรภ์และให้นมบุตร

เปิดระหว่างวันที่ ๕-๙ มกราคม ๒๕๒๔

บทที่ ๒ นำนมแม่

เปิดระหว่างวันที่ ๑๒-๑๖ มกราคม ๒๕๒๔

บทที่ ๓ อาหารที่มีประโยชน์

เปิดระหว่างวันที่ ๑๙-๒๓ มกราคม ๒๕๒๔

บทที่ ๔ อาหารเสริม

เปิดระหว่างวันที่ ๒๖-๓๐ มกราคม ๒๕๒๔

บทที่ ๕ อาหารยามเจ็บป่วย

เปิดระหว่างวันที่ ๒-๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

บทที่ ๖ นมถั่วเหลือง

เปิดระหว่างวันที่ ๙-๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

เจ้าหน้าที่อาสาสมัครของแต่ละหมู่บ้านจะเป็นผู้นำไปเปิดให้มารดาฟังโดยมีเงื่อนไขดังนี้
คือ หมู่บ้านแดง, หมู่บ้านกระเตียน (ชาติ), หมู่บ้านคอนจัว และหมู่บ้านไหล่สูง เจ้าหน้าที่จะจัด
ให้มารดา มาร่วมฟังเป็นกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๑๐ คน ฉะนั้นแต่ละหมู่บ้านจะมีการจัดกลุ่มสัปดาห์ละ
๒ ครั้ง. (สมาชิกแบบจัดกลุ่ม ๒๐ คน) / และอีก ๒๐ คน เจ้าหน้าที่จะนำเครื่องบันทึกเสียงไปเปิด
ให้ฟังที่บ้านจัด เป็นสมาชิกเยี่ยมบ้าน ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องเปิดให้ฟังให้ครบภายในวันศุกร์ เข้าของ
แต่ละสัปดาห์ ส่วนหมู่บ้านกุดยาลวน เป็นหมู่บ้านที่ให้ชาวบ้านดำเนินการเองปรากฏว่าชาวบ้านเลือก
ที่จะใช้วิธีเปิดบทเรียนให้มารดาฟัง ๔๐ คน ฟังพร้อมกันเป็นประจำสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง

ระหว่างที่เปิดบทเรียนผ่านเครื่องบันทึกเสียงนั้น สำหรับหมู่บ้านไหล่สูง หมู่บ้านแดง
หมู่บ้านกระเตียน (ชาติ) หมู่บ้านคอนจัว ซึ่งจัดเป็นหมู่บ้านที่ผู้วิจัยกำหนดวิธีการ ผู้วิจัยเข้าไป
สังเกตการณ์เป็นประจำทุกสัปดาห์ เพื่อให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้ง
สังเกตการทำงานของเจ้าหน้าที่ด้วย ทุก ๆ วันศุกร์ใน ๖ สัปดาห์นั้น ผู้วิจัยจะนำตลับเทปบทเรียน
ที่เปิดไปแล้วในสัปดาห์นั้นกลับ และมอบตลับเทปบทเรียนต่อไปให้กับเจ้าหน้าที่

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลแล้วผู้วิจัยทำการตรวจให้คะแนนและลงรหัส นำไปเจาะลงบัตร
เพื่อวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรม SPSS สถิติที่เลือกใช้ได้แก่การหาค่า
คะแนนเฉลี่ยในรูปของร้อยละ, การหาค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยในรูปของร้อยละ, การ
เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ paired t-test สำหรับการเปรียบเทียบ
ก่อนและหลังการให้โภชนศึกษาและระหว่างเงื่อนไขของหมู่บ้านต่าง ๆ, การแจกแจงความถี่,
หาค่าร้อยละ และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) เพื่อให้ทราบผลของการวิจัยตามที่
ได้ตั้งสมมุติฐานไว้